

Regelbunden tillsyn i Södra skolan

Grundskola årskurs 7–9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Härjedalens kommun och besökt Södra skolan den 2 september 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn/).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 9 mars 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Södra skolan, dels den information som samlats in under besöket. I Södra skolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Södra skolan

Södra skolan	Antal elever
Grundskola	171

Källa: Södra skolan

Södra skolan ligger i centralorten Sveg och omfattar verksamhet för årskurs 7-9. Södra skolan är inrymd i samma byggnad som Härjedalens gymnasium.

I Härjedalens kommun finns två geografiska skoldistrikt, Östra och Västra. Södra skolan ingår i det Östra skoldistriktet. För verksamheten ansvarar en rektor som också har ansvar för Furulundsskolan och förskolan Furan, vilka båda är belägna i Lillhärda, cirka 30 km sydväst om Sveg.

Lärarna på Södra skolan är indelade tre arbetslag; ett för respektive årskurs 7, 8 och 9. Eleverna arbetar i åldershomogena klasser. I skolan finns även ett fåtal integrerade sarskoleelever. Sarskoleverksamheten bedöms dock i en sarskild rapport.

Skolans upptagningsområde ligger inom en radie på 60 km från Sveg. Vissa av eleverna åker skolskjuts till och från skolan.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9, år 2004–2008

	Södra skolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	196,1	197,8	189,8	211,8	197,5	207,1	207,7	209,3
Andel (%) som ej nått målen i samtliga ämnen	48	33	33	23	37	26	20	23
Andel (%) behöriga till nationellt program	81	82	81	90	79	87	90	89

Källa: Skolverkets officiella statistik

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

Tabell 3: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 9, läsåret 2007/08

	Södra skolan		
	Samtliga elever	Pojkar	Flickor
Andel (%) elever som uppnått minst Godkänt i:			
Svenska	85,5	81,6	91,7
Matematik	66,1	57,1	79,2
Engelska	86,9	86,5	87,5

Källa: Södra skolan

Tabell 4: Relationen mellan betyg på nationella ämnesprov och slutbetyg årskurs 9, läsåret 2007/08

Södra skolan					
	Antal elever	Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget		
			Lägre	Lika	Högre
Svenska	61	58	5	62	33
Matematik	61	58	0	59	41
Engelska	61	59	2	85	14

Källa: Skolverkets officiella statistik

Kommentar och bedömning:

Det genomsnittliga meritvärdet vid Södra skolan år 2008 var 197,5, vilket är lägre än det genomsnittliga meritvärdet för både Härjedalens kommun och riket, 207,1 respektive 209,3. Andelen elever som uppnått godkänt betyg i samtliga ämnen var för år 2008 också lägre vid skolan än både kommunen och riket.

Vidare visar statistik som Södra skolan upprättat att det finns skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Av resultaten från de nationella ämnesproven för läsåret 2007/2008 framgår att pojkarna hade sämre resultat på samtliga ämnesprov än flickorna. Störst var skillnaderna i ämnena matematik och svenska. Andelen flickor som uppnådde betyget godkänt på provet var i matematik 79,2 procent och i svenska 91,7 procent. Motsvarande resultat för pojkarna var i matematik 57,1 procent och i svenska 81,6 procent.

cent. Vidare framgår av skolans statistik för år 2008 att endast 52,6 procent av pojkarna når målen i alla ämnen medan 87,5 procent av flickorna når målen i alla ämnen.

Av Skolverkets statistik framkommer att måluppfyllelsen varierar stort mellan olika ämnen. Särskilt anmärkningsvärda är resultaten i biologi och kemi där endast 35,1 procent respektive 73 procent av pojkarna når målen.

Skolinspektionen har uppmärksammat att elevernas resultat på de nationella ämnesproven i svenska och matematik år 2008 var betydligt lägre än slutbetygen: 33 procent av eleverna fick högre slutbetyg i svenska och 41 procent fick högre betyg i matematik än de slutbetyg proven angav. I skolans kvalitetsredovisning förklaras skillnaden med att det nationella provet inte prövar alla målen som finns i kursplanen för svenska och att eleverna har visat på färdigheter för högre betyg vid andra tillfällen. Inom ämnet matematik har man enligt skolan arbetat aktivt med de elever som inte nådde godkänt på det nationella provet så att de vid slutet av årskurs 9 har uppnått målen.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste vidta åtgärder för att alla elever ges förutsättningar för att lägst nå målen för utbildningen. Vidare behöver skolan i sitt systematiska kvalitetsarbete analysera måluppfyllelsen i de olika ämnena och särskilt beakta pojkarnas låga resultat. Även förhållandet mellan resultat på de nationella ämnesproven i svenska och matematik och slutbetygen i de aktuella ämnena behöver analyseras, liksom resultat av vidtagna stödinsatser för att skolan ska kunna vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Se vidare bedömningspunkt 3.4.1.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. I Södra skolan har alla elever en individuell utvecklingsplan. I lärarintervjuer framkommer dock att det råder en viss osäkerhet kring utformandet av de individuella utvecklingsplanerna. Av de inlämnade utvecklingsplanerna som Skolinspektionen tagit del av framkommer inte hur elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen ser ut. Även om de innehåller en viss grad av framåtsyftande planering saknas det tydliga sammanfattande beskrivningar av de insatser som behövs för att eleven ska nå målen. Utvecklingsplanerna baseras endast till viss del på vad skolan ska arbeta med, men ofta är elevernas egna insatser i fokus. Dessutom saknas skriftliga omdömen i alla ämnen. Rektorn är medveten om bristerna i de individuella utvecklingsplanerna och skolan har inlett ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra dem. Skolinspektionen bedömer att Södra skolan behöver förbättra de individuella utvecklingsplanerna och även försäkra sig om att eleverna ges skriftliga omdömen om deras kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i. Mer information finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLF5 2009:16) om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska, när betyg sätts efter det att ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats, betyget bestämmas med hjälp av de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i grundskolan och de betygskriterier som har fastställs för ämnena och ämnesblocken. I intervjuer med rektor och lärare framkommer att det råder en viss osäkerhet på skolan om tolkningar av kursplanernas mål och betygskriterier. Det antyds bland lärarna på Södra skolan att de ställer högre krav på eleverna för godkända betyg än andra skolor. Enligt rektorn kan det också vara så att Södra skolans lärare i vissa fall ställer för höga krav för att få betyget godkänt. Vid intervjuer framkommer att lärarna på Södra skolan inte samverkar avseende betygsättning med andra skolor. Under de senaste åren har fortbildande insatser gjorts inom skolområdet avseende bedömning och betygsättning. Exempelvis har Södra skolan påbörjat ett samarbete där lärare från övriga 7–9- skolor i kommunen träffas för att diskutera kravnivåer och bedömning. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se över sitt arbete med de kunskapskvaliteter som läroplan och kursplaner tar upp och säkerställa att alla lärare sätter betyg i överensstämmelse med de nationella betygskriterierna. Skolinspektionen bedömer vidare att skolan måste se över sina betygskriterier så att de överensstämmer med förordningens krav i alla ämnen. Se bedömningspunkt 1.4.4 avseende samverkan.

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygs katalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av skollagen framgår att eleverna ska ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Vidare anges att läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Tillsynen i Södra skolan visar att information om skolans mål sker i olika stor omfattning i de olika årskurserna och varierar mellan lärare och ämnen. Från lärarhåll ifrågasätts det om eleverna tar till sig information om målen och lärarna upplever att informationen till eleverna i årskurs 9 fungerar bäst. Intervjuade elever uppger att de till viss del inom vissa ämnen kan påverka arbetssätt och arbetsformer, men att det är läraren som planerar och bestämmer aktuella arbetsområden. I elevintervjuerna framkommer också att lektionerna ibland kan uppfattas som enformiga och förutsägbara. Skolinspektionen bedömer att arbetet med att ge eleverna inflytande över det egna lärandet behöver utvecklas inom skolan. Skolinspektionen vill i sammanhanget betona skolans ansvar för att se till att eleverna stimuleras att engagera sig i sin egen utbildning.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Enligt 3 kap. 6 § grundskoleförordningen ska eleverna i varje klass eller undervisningsgrupp ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. Av läroplanen Lpo 94, framgår bland annat att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever. Skolan ska sträva efter att varje elev har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Klassråd, samt elevråd med rektors närvaro, genomförs regelbundet vid Södra skolan. Vid intervjuer uttrycker eleverna att arbetet med elevråd och klassråd inte alltid känns meningsfullt. Eleverna känner endast till ett fåtal frågor som

behandlats av elevrådet och de upplever heller inte att man arbetat vidare med frågorna i klassen. Rektorn uppger vid intervjun att hon har ambitionen att få igång ett mer levande elevråd.

Skolinspektionen bedömer att arbetet med att ge eleverna kunskap om demokratins principer och chans att utveckla sin förmåga att arbeta i demokratiska former måste förbättras vid Södra skolan. Skolan behöver vidare förbättra arbetet med elevernas formella inflytande och stimulera eleverna till delaktighet i skolgemensamma frågor.

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Vidare framgår av läroplanen att samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet ska utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

Lärarna vid Södra skolan uttrycker att de har ett behov av ökad samverkan både inom skolan och med andra skolor vad gäller bedömning av elevernas kunskapsutveckling och resultat. Under innevarande läsår har Södra skolan påbörjat ett samarbete där lärare från övriga 7–9-skolor i kommunen träffas för att diskutera kravnivåer och bedömning. Vid betygssättning sker en viss samverkan mellan lärare i Södra skolan inom ämnena matematik och svenska. Men övriga ämnen saknas samverkan vid betygssättning. Vid övergång av elever från årskurs 6 till årskurs 7 vid Södra skolan lämnas främst information om elever i behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer att samverkan inom skolan och med andra skolor behöver utvecklas och stärkas i syfte att stödja elevernas allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv och som ett led i att främja likvärdig bedömning.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vidare framgår att läraren ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I intervjuer med elever på Södra skolan framkommer att graden av individanpassning av undervisningen till stor del är beroende av den enskilda lärarens intresse och förmåga. Som tidigare nämnts framkommer från elevhåll att lektionerna ibland kan uppfattas som enformiga och förutsägbara. Eleverna uppger att de inte alltid får den stimulans de behöver i undervisningen, exempelvis kan det vara svårt att få fördjupningsmaterial när de ber om det. I intervjuer med skolledning och personal framkommer att man ofta tenderar att sätta in särskilt stöd för elever som har svårigheter att följa med i undervisningen, istället för att anpassa den ordinarie undervisningen i klassrummet. Skolinspektionen bedömer att skolan bör analysera arbetssätt och arbetsformer som ett led i att kunna individanpassa undervisningen och arbeta för att elevernas lust att lära bevaras och stimuleras ytterligare i samtliga ämnen och årskurser.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. En elev ska ges stödundervisning, om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av det tredje, det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt

stöd. Stödundervisning kan anordnas antingen i stället för utbildning enligt timplanen eller som ett komplement till sådan utbildning. Enligt skollag och grundskoleförordning är elevens rätt till särskilt stöd inte begränsat till vissa ämnen utan gäller alla ämnen.

I Södra skolan finns olika former av stödundervisning. Särskilt stöd ges dels inom klassens ram tillsammans med ordinarie lärare eller med hjälp av extra lärarresurser, dels inom särskilda undervisningsgrupper. Vissa elever är även utrustade med tekniska hjälpmedel för att kunna delta i den undervisningen tillsammans med sin klass. I årskurs 8 finns en mer eller mindre permanent så kallad samundervisningsgrupp för undervisning i matematik, svenska och engelska. Vid inspektionen framkommer att kärnämnen prioriteras och lärarna anser sig inte rätta till att ge särskilt stöd i övriga ämnen i den omfattning som det finns behov av. Vid intervju uppger lärarna att de uppfattar att skolan är bra på att identifiera elever som är i behov av stöd, men att det finns brister i utformningen av stödet. Bland annat anger lärarna att de upplever att de har för lite tid till stödundervisning samt att de saknar ett strukturerat samarbete med specialpedagogen. Rektorn anger i intervju att hon är osäker på om det är rätt stöd skolan ger till sina elever.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste säkerställa att särskilt stöd ges i alla ämnen. Vidare behöver uppföljning och analys genomföras på skolnivå så att eleverna ges rätt stödåtgärder. Skolinspektionen vill i sammanhanget betona att principen i skollagstiftningen är att elever i behov av särskilt stöd bör undervisas i sin ordinarie klass. Undervisningen ska vara inkluderande, det vill säga att alla elever i största möjliga mån ska undervisas tillsammans.

Av grundskoleförordningen framgår vidare att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Vid Södra skolan finns ett antal elever med annat modersmål än svenska som får undervisning i svenska som andraspråk. Vid intervju med rektorn framkommer att vissa av eleverna har svårt att följa undervisningen i övriga ämnen på grund av bristande kunskaper i svenska. Ingen av eleverna erbjuds dock studiehandledning på sitt modersmål.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste se till att alla elever som behöver studiehandledning på modersmålet får tillgång till detta.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen gäller att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av vid Södra skolan har brister. Exempelvis saknas till stor del beskrivningar av hur behoven ser ut. Det framgår inte heller vilka insatser skolan ska ansvara för, utan åtgärderna koncentreras mest på elevernas egna insatser ofta tillsammans med hemmet. Mål och åtgärder sammanblandas vilket leder att åtgärdsprogrammen blir svåra att utvärdera. Vidare framgår inte heller alltid hur åtgärderna ska följas upp. Skolinspektionen bedömer att skolans åtgärdsprogram behöver förbättras så att de överensstämmer med författningarnas krav. Det är viktigt att skolan arbetar för en gemensam kunskap om hur mål och åtgärder ska formuleras så att åtgärdsprogrammen blir ett effektivt verktyg i skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd. Se vidare hur åtgärdsprogram kan upprättas i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom

mobbing och rasistiska beteenden. Vidare framgår av läroplanen att eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

Vid intervjuer med lärare och rektor framgår att Södra skolan upplevs som en trygg skola och att de flesta eleverna trivs, men att mobbing och kränkningar ibland förekommer mellan elever. Rektorn har uppmärksammat att det förekommit att eleverna i Södra skolan blivit utsatta för kränkningar från elever i gymnasiet, och enligt rektorn finns det planer på att inleda ett gemensamt värdegrundsarbete mellan båda skolorna.

I Härjedalens kommun genomförs varje år en enkät för eleverna i årskurs 8. Enkäten rör elevernas uppfattning om bland annat trivsel, mobbing och elevinflytande. Resultatet av enkäten visar att eleverna har upplevt sig kränkta av andra elever, men också av lärare på skolan. Detta bekräftas även vid intervju med elever på skolan. Eleverna framhåller också i intervjuer önskemål om att elevhälsoteamets medlemmar borde vara mer tillgängliga vid skolan.

Skolinspektionen bedömer att Södra skolan måste vidta åtgärder så att skolan utgör en trygg miljö med en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära bland elever. Se bedömningspunkt 2.1.2.

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbing och rasistiska beteenden. Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Vid Södra skolan förekommer olika insatser i det förebyggande värdegrundsarbetet. Av skolans årliga plan mot kränkande behandling och diskriminering framgår att skolan genomför värderings- och samarbetsövningar i olika grupperingar och på skolgemensamma temadagar. Lärarna har fått utbildning i materialet Lions Quest som berör området etik och livskvalitet och riktar sig till elever. Enligt rektorn ansvarar varje lärare för att genföra samtal och övningar med sin klass men vid inspektionen framstår det som oklart i vilken utsträckning lärarna faktiskt använder materialet i klassrummen. Inför höstterminen 2009 har skolan inrättat en kamratstödjargrupp som ska träffas en gång varje månad. Vid intervju med elever framstår det dock som oklart i vilken mån detta är känt och

förankrat bland eleverna.

Lärarna på Södra skolan anger vid intervjun att värdegrundsarbetet till största del präglas av punktinsatser så som värdegrundsövningar förlagda till temadagar. Lärarna uppger vidare att de vid utvecklingssamtalen frågar eleverna om hur de trivs i skolan och om det förekommer kränkningar. Incidenter behandlas på förekommen anledning. Vid intervju med elevhälsan framgår att det i huvudsak är rektorn som tar tag i situationer när elever upplever sig vara kränkta av andra på skolan. Vidare framkommer i intervjuer att det saknas elevinflytande i skolans värdegrundsarbete.

Skolinspektionen bedömer att Södra skolan måste förbättra sitt arbete med normer och värden så att det blir en gemensam angelägenhet för alla som verkar inom skolan. Södra skolan måste vidare arbeta för att skapa en systematik i sitt förebyggande värdegrundsarbete för att motverka alla slags kränkningar. Se bedömningspunkt 2.1.1.

2.1.3 Skolan har upprättat en årlig plan mot diskriminering och kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 14 a kap. skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Vid Södra skolan finns en årlig plan mot kränkande behandling och diskriminering. Innehållet i planen motsvarar till stor del de krav som ställs i författningarna. Det finns en åtgärdsplan för hur akuta insatser ska genomföras och hur uppföljningen ska ske vid incidenter mellan elever. Det saknas dock en beskrivning av vem som ansvarar för dokumentationen. Vidare omnämns inte perspektivet elev – vuxen; det finns till exempel ingen beskrivning av vilka åtgärder som ska vidtas om det framkommer att en vuxen kränkt en elev. Skolan genomför varje termin undersökningar via elevenkäter angående mobbing och kränkande behandling. I planen framgår dock inte hur man tagit tillvara på resultaten av enkäterna inför det kommande arbete mot kränkande behandling och diskriminering.

I planen framgår inte heller om eller i vilken omfattning eleverna deltagit i framtagandet. Enligt rektorn har representanter från elevrådet varit med och bestämt de målområden skolan ska arbeta med, men av samtal med intervjuade elever framgår det att planen mot kränkande behandling inte är välkänd på skolan. Skolinspektionen bedömer att Södra skolan måste förbättra sin plan mot kränkande behandling och diskriminering så att den överensstämmer med författningarna. För stöd i utformningen planen mot diskriminering och kränkande behandling se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:38).

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen har en elev rätt till modersmålsundervisning om en eller båda av elevens vårdnadshavare har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven samt om eleven har grundläggande kunskaper i språket och eleven önskar få sådan undervisning.

Södra skolan har ett fåtal elever med annat modersmål än svenska. Dessa elever följer sin ordinarie klass och vissa av dem får undervisning i svenska som andraspråk. Enligt rektor informeras föräldrarna till elever med annat modersmål än svenska om rätten till modersmålsundervisning. Vid tillsynsbesöket erbjöds dock ingen av eleverna modersmålsundervisning. Enligt rektorn beror detta på svårigheten med att rekrytera modersmåls lärare.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste göra större ansträngningar för att möjliggöra modersmålsundervisning för de elever som har rätt till den. För bedömning av tillgången till modersmålsundervisning, se kommunbeslutet.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måloppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen framgår bland annat att Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Tillsynen i Södra skolan visar att uppgifter om elevernas kunskapsresultat kontinuerligt redovisas till rektor. Dock framkommer i intervju med lärare att de inte aktivt deltar i utvärderingen av resultaten. Lärarna uppger vidare att de är

osäkra på hur bra de lyckas med sin undervisning. Det kvalitetsarbete som bedrivs på Södra skolan är inte tydligt strukturerat vilket leder till att det inte ger en samlad bild av vare sig utvecklingsområden eller måluppfyllelse. En systematisk analys och utvärdering av skolans kunskapsresultat i syfte att utvärdera och utveckla undervisningen görs endast i liten omfattning. Exempelvis analyseras inte skillnader i pojkars och flickors resultat eller skillnader i resultaten av de nationella ämnesproven i förhållande till de satta betygen i tillräckligt hög grad.

Skolan följer upp resultatet av arbetet med normer och värden med bland annat enkäter. Vid tillsynen framkommer dock att uppföljningen av både kunskapsresultat och resultat av värdegrundsarbetet endast i liten omfattning systematiskt analyseras, dokumenteras och kommuniceras. Detta leder till att resultaten inte alltid är kända i verksamheten och på ett tydligt sätt kan bidra till utveckling av verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att Södra skolan behöver förbättra sina rutiner för dokumentation, uppföljning, utvärdering och analys så att dessa kan ligga till grund för beslut om skolans fortsatta utveckling, med inriktning mot de nationella målen. Rektorns roll är att leda kvalitetsarbetet på skolan, det vill säga följa upp, utvärdera och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja kvalitetsarbetet och den skriftliga kvalitetsredovisningen ska vara ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande kvalitetsarbetet.

Vid Södra skolan finns en kvalitetsredovisning som i många delar uppfyller författningarnas krav. Redovisningen är ett gemensamt upprättat dokument för Södra skolan, Furulundsskolan, förskolan Furan och fritidshemmet Violen. Vad som gäller för respektive verksamhet är dock inte tydliggjort i redovisningen. Innehållet i kvalitetsredovisningen ger inte en övergripande bild och saknar en

bedömning av kvaliteten och måluppfyllelsen utifrån de nationella målen. För Södra skolan redovisas resultat av måluppfyllelsen i ämnena svenska engelska och matematik i årskurs 9, andelen elever som nått målen i alla ämnen tillsammans med skolans genomsnittliga meritvärde i årskurs 9 samt utfallen av de nationella ämnesproven i årskurs 9. Resultat för andra ämnen eller andra årskurser saknas.

Vid intervju uppger lärarna att de endast till viss del har kännedom om redovisningens innehåll och resultat. De har varit med och lämnat in uppgifter till redovisningen, men känner sig inte delaktiga i själva utvärderingsarbetet. Vid inspektionen framkommer inte om eller hur föräldrar och elever varit delaktiga i framtagandet av kvalitetsredovisningen.

Skolinspektionen bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte fullt ut motsvarar förordningens krav. Rektorn och personal bör i det fortsatta arbetet utveckla kvalitetsredovisningen så att den kan ge en tydligare samlad bild av verksamheternas resultat, se bedömningspunkt 3.4.1. Södra skolan bör också verka för att öka föräldrars och elevers deltagande i arbetet med kvalitetsredovisningen. För stöd i utformningen av kvalitetsredovisning, se Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

2009-12-09 Umeå

Stina Johansson

Agnetha Burström